

Anonymizované znenie

Preklad

C-540/19 – 1

Vec C-540/19

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

16. júl 2019

Vnútroštátny súd:

Bundesgerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

5. jún 2019

Odporca a dovolateľ:

WV

Navrhovateľ a odporca v dovolacom konaní:

Landkreis Harburg

BUNDESGERICHTSHOF (Spolkový súdny dvor, Nemecko)

UZNESENIE

[*omissis*]

v rodinnej veci

WV, [*omissis*] (Rakúsko),

odporca a dovolateľ,

[*omissis*]

proti

Landkreis Harburg (Okres Harburg, Spolková republika Nemecko), [*omissis*]
Winsen (Luhe),

navrhovateľ a odporca v dovolacom konaní,

[*omissis*]

XII. civilno-právny senát Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) takto
[*omissis*]

rozhodol:

- I. Konanie sa prerušuje.
- II. Súdnemu dvoru Európskej únie sa na výklad článku 3 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) (ďalej len „nariadenie o vyživovacej povinnosti“) predkladá na prejudiciálne rozhodnutie nasledujúca otázka:

Môže sa verejný orgán, ktorý osobe oprávnenej na výživné poskytoval dávky sociálnej pomoci podľa predpisov verejného práva, odvolávať na právomoc v mieste obvyklého pobytu osoby oprávnenej na výživné podľa článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti, ak voči osobe, ktorá má vyživovaciu povinnosť, uplatňuje ako regres civilnoprávny nárok oprávneného na výživné, ktorý naň prešiel zo zákona na základe toho, že oprávnenému poskytol sociálnu pomoc?

Dôvody:

1 I. Skutkový stav:

2

Anonymizované znenie

- 2 Navrhovateľ ako miestny poskytovateľ sociálnej pomoci je verejným orgánom. Voči odporcovi subrogačne uplatňuje nároky na výživné pre rodiča za obdobie od apríla 2017.
- 3 Matka odporcu narodená v roku 1948 (ďalej len „príjemkyňa pomoci“) žije od roku 2009 v domove seniorov s opatrovateľskou službou v Kolíne nad Rýnom. Priebežne dostáva od navrhovateľa sociálnu pomoc podľa dvanástej knihy Sozialgesetzbuch (zákoník sociálneho zabezpečenia) (ďalej len „SGB XII“), pretože jej vlastné príjmy (dávkou sociálneho zabezpečenia, príspevok na bývanie v zariadení s opatrovateľskou službou, dávky zákonného sociálneho poistenia pre prípad odkázanosti) a jej majetok nestačia na úplné pokrytie jej nákladov na pobyt v domove pre seniorov. Odporca býva vo Viedni (Rakúsko).
- 4 Navrhovateľ v tomto konaní žaluje odporcu o zaplatenie nedoplatku na výživnom vo výške 8 510 eur za obdobie od apríla 2017 do apríla 2018, ako aj o platenie priebežného výživného vo výške 853 eur mesačne od mája 2018. Navrhovateľ uplatňuje, že nárok príjemkyne pomoci na výživné pre rodiča voči odporcovi podľa § 94 ods. 1 SGB XII prešiel na neho, pretože v rozhodnom období priebežne poskytuje príjemcovi pomoci dávky sociálnej pomoci, ktoré značne presahujú žalovanú sumu výživného. Odporca namieta nedostatok medzinárodnej právomoci nemeckých súdov.
- 5 Amtsgericht (okresný súd, Spolková republika Nemecko) konštatoval nedostatok právomoci nemeckých súdov a návrh odmietol ako neprípustný. Uviedol, že je vylúčená najmä právomoc v zmysle článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti, pretože oprávnenou osobou v zmysle tohto ustanovenia je iba samotný oprávnený, nie však štátne zariadenie, ktoré regresne uplatňuje nároky na výživné, ktoré naň zo zákona prešli. Na sťažnosť navrhovateľa Oberlandesgericht (vyšší krajský súd, Spolková republika Nemecko) napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil vec na Amtsgericht (okresný súd) na nové prejednanie. Podľa názoru Oberlandesgericht (vyšší krajský súd) majú nemecké súdy medzinárodnú právomoc, pretože právo príjemkyne pomoci oprávnenej na výživné vybrať si, či bude výživné voči svojmu synovi uplatňovať na súde v Nemecku príslušnom podľa jeho bydliska alebo na súde v Rakúsku príslušnom podľa bydliska odporcu, ktoré jej patrí podľa článku 3 písm. a) a b) nariadenia o vyživovacej povinnosti, môže využiť aj žalobca ako postupník nároku na výživné.
- 6 Proti tomuto rozhodnutiu smeruje prípustné dovolanie žalovaného, ktorý sa domáha potvrdenia rozhodnutia Amtsgericht (okresný súd).
- 7 II. O uplatňovanom nároku
- 8 Podľa § 1601 Bürgerliches Gesetzbuch (občiansky zákoník) (ďalej len „BGB“) majú príbuzní v priamej línii vzájomnú vyživovaciu povinnosť. Rozsah výživného, ktoré sa má poskytovať, sa podľa ustanovenia § 1610 BGB riadi životnými podmienkami osoby odkázanej na výživné. Životné podmienky rodiča bývajúceho v domove s opatrovateľskou službou sú podľa ustálenej judikatúry

Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) určené jeho pobytom v tomto zariadení. Jeho nároky na výživné v zmysle § 1610 Občianskeho zákonníka sa preto spravidla kryjú s nákladmi na jeho pobyt v opatrovateľskom ústave s prirátaním nejakej menšej sumy v hotovosti na financovanie potrieb, ktoré nie sú zahrnuté do služieb opatrovateľského zariadenia [*omissis*]. Ak rodič, ktorý sa stal odkázaným na starostlivosť, nie je schopný z vlastných príjmov a vlastného majetku úplne pokryť náklady na svoju ústavnú starostlivosť, patrí mu nárok na doplnkovú sociálnu pomoc vo forme pomoci poskytovanej podľa siedmej kapitoly SGB XII (§ 61 a nasl.). O prechode občianskoprávných nárokov na výživné voči deťom, ktorý potom prichádza do úvahy, ustanovuje § 94 ods. 1 prvá veta SGB XII nasledovné:

„Ak má oprávnená osoba za obdobie, v ktorom sú jej poskytované dávky, nárok na výživné podľa občianskeho práva, prechádza tento nárok až do výšky vynaložených nákladov spolu s informačnou povinnosťou vyplývajúcou z ustanovení o výživnom na poskytovateľa sociálnej pomoci.“

- 9 Na účely presadenia týchto nárokov obsahuje § 94 ods. 5 tretia veta SGB XII nasledovné pravidlo:

„O nárokoch podľa odsekov 1 až 4 sa rozhoduje v občianskoprávnom konaní.“

- 10 III. O návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Európskom súdnom dvore
- 11 Otázka, či sa navrhovateľ môže odvolávať na článok 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti, má pre rozhodnutie sporu zásadný význam. Keďže iné dôvody medzinárodnej právomoci nemeckých súdov sú zjavne vylúčené, bolo by dovolanie odôvodnené, ak by sa článok 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti nemal uplatniť v prospech navrhovateľa. V opačnom prípade by dovolanie odporcu muselo byť odmietnuté.
- 12 1. Nariadenie o vyživovacej povinnosti je v tomto konaní uplatniteľné.
- 13 a) Občianska vec
- 14 aa) Podľa nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Brusel I“) mohlo regresné konanie o nárokoch na výživné, ktoré prešli na inú osobu, spadať do vecnej oblasti pôsobnosti tohto nariadenia iba v prípade, že bolo toto konanie kvalifikované ako občianska vec (článok 1 ods. 1 nariadenia Brusel I). Zo znenia jednotlivých ustanovení nariadenia o vyživovacej povinnosti však porovnateľné obmedzenie bezprostredne vyvodiť nemožno. Obmedzenie vecnej pôsobnosti nariadenia o vyživovacej povinnosti na občianske veci však vyplýva z kompetenčných noriem uvedených v preambule nariadenia [článok 61 písm. c) a článok 65 písm. b) Zmluvy o ES, teraz článok 81 ods. 1 a ods. 2 písm. c) ZFEÚ], ktoré umožňujú normotvorcovi Únie prijať opatrenia v oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach.

- 15 bb) Za účinnosti nariadenia Brusel I sa na základe judikatúry Súdneho dvora Európskej únie v prípadoch regresu malo vychádzať z toho, že ide o občiansku vec, vždy vtedy, keď sa na právny základ regresu výživného a na podmienky jeho uplatňovania majú aplikovať všeobecné ustanovenia o vyživovacej povinnosti. Naproti tomu o občiansku vec nešlo, ak regres výživného nebol charakterizovaný rovnosťou účastníkov právneho vzťahu, lež bol založený na ustanoveniach, ktorými zákonodarcia zveril verejnému orgánu nejaké vlastné, osobitné právomoci (pozri rozsudky ESD z 15. januára 2004 – vec C-433/01 – Zb. 2004 I-981, bod 20 – Blijdenstein a zo 14. novembra 2002 – vec C-271/00 – Zb. 2002 I-10489, bod 37 – Baten).
- 16 cc) V právnickej literatúre písanej v nemeckom jazyku je sporné, či toto obmedzujúce pravidlo možno preniesť aj na nariadenie o vyživovacej povinnosti [*omissis*] alebo či je vecná pôsobnosť nariadenia v zásade daná vo všetkých prípadoch, v ktorých verejný orgán žiada od osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť, nahradenie plnenia, ktoré namiesto nej poskytol osobe oprávnenej na výživné bez toho, aby rozhodujúcim spôsobom záležalo na právnom základe regresu a konkrétnom obsahu právomocí orgánu verejnej moci konať [*omissis*]. Za okolností relevantných v tejto veci túto spornú otázku nie je potrebné bližšie skúmať, pretože aj vymedzenie na základe predchádzajúcej judikatúry Európskeho Súdneho dvora vedie k úsudku, že regresné konanie začaté navrhovateľom voči odporcovi je občianskou vecou:
- 17 Nárok spočíva na občianskoprávnej vyživovacej povinnosti odporcu voči jeho matke, ktorá poberá sociálnu pomoc. Európsky súdny dvor na základe občianskoprávneho základu v zásade vychádza z toho, že ide o občiansku vec aj v prípadoch, keď pohľadávka na výživné, ktorá vznikla na základe občianskeho práva, prešla zo zákona – ako v tomto prípade na základe § 94 ods. 1 prvej vety SGB XII – na verejný orgán (k § 7 UVG pozri: rozsudok ESD z 15. januára 2004 – vec C-433/01 – Zb. 2004 I-981, bod 20 a nasl. – Blijdenstein). Navrhovateľ musí nárok na výživné, ktorý na neho prešiel, podľa § 94 ods. 5 tretej vety SGB XII uplatňovať v občianskoprávnom konaní. Pokiaľ ide o spôsob vymáhania pohľadávky na výživné, ktorá na neho prešla, nemá navrhovateľ ako verejný orgán osobitné právomoci, aké boli základom skutkového stavu, ktorý mal Európsky Súdny dvor posúdiť vo veci „Baten“ (pozri rozsudok ESD zo 14. novembra 2002 – vec C-271/00 – Zb. 2002 I-10489, bod 35 a nasl. – Baten).
- 18 V tejto súvislosti však treba poukázať na to, že aj podľa nemeckého práva môže dôjsť k situáciám, keď môže verejný orgán uplatniť svoj regresný nárok voči osobe, ktorá má vyživovaciu povinnosť, hoci jeho povinnosť plniť bola už skôr vylúčená na základe zmluvy s osobou oprávnenu na výživné. Podľa § 1614 ods. 1 BGB sú v prípade vyživovacej povinnosti medzi príbuznými a vyživovacej povinnosti voči rozvedenému manželovi (porovnaj § 1360a ods. 3. § 1361 ods. 4 štvrtá veta BGB) dohody o vzdaní sa budúcich plnení z vyživovacej povinnosti vo všeobecnosti zakázané, čím majú byť chránené tak osoby oprávnené na výživné, ako aj poskytovatelia verejných služieb [*omissis*]. Ale za okolností, že sa na ne zákonný zákaz nevzťahuje, môžu sa dohody o výživnom, ktoré objektívne pôsobia

v neprospech verejných orgánov alebo ktoré majú dokonca za cieľ ich poškodiť, v určitých individuálnych prípadoch ukázať, že sú podľa kritérií občianskoprávnej generálnej klauzuly § 138 BGB v rozpore s dobrými mravmi a tým neplatné [omissis]. Z tohto hľadiska je ochrana verejných orgánov pred dohodou strán vyživovacieho vzťahu, ktorá by tieto orgány znevýhodňovala, v nemeckom práve zabezpečená rôznymi nástrojmi všeobecného občianskeho práva, nie však prostredníctvom osobitných právomocí verejných orgánov.

- 19 b) Regresná pohľadávka ako vyživovacia povinnosť
- 20 Vecná pôsobnosť nariadenia o výživnom sa obmedzuje na vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva (článok 1 ods. 1 nariadenia o vyživovacej povinnosti). Z odôvodnenia 11 vyplýva, že pojem vyživovacej povinnosti sa má v intenciách nariadenia vykladať autonómne. Na základe judikatúry Európskeho súdneho dvora vydanéj k Bruselskému dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „Bruselský dohovor“) je vyživovacia povinnosť daná vždy vtedy, keď je predmetné plnenie určené na zabezpečenie životných potrieb oprávneného alebo keď sa pri určovaní výšky plnenia zohľadňujú potreby a prostriedky príjemcu a povinného (pozri rozsudky ESD z 27. februára 1997 – vec C-220/95 – Zb. 1997, I-1147, bod 22 – van den Boogaard a zo 6. marca 1980 – vec 120/79 – Zb. 1980, 731 bod 5 – de Cavel II). V týchto intenciách ide v prípade nároku príjemkyne pomoci voči odporcovi nepochybne o vyživovaciu povinnosť v zmysle nariadenia o vyživovacej povinnosti, pretože nárok sa riadi životnými potrebami príjemkyne pomoci – ktoré sú určené nákladmi na pobyt v domove dôchodcov a starostlivosť – a okrem toho sa pri stanovovaní výšky plnenia zohľadňuje odkázanosť príjemkyne pomoci a spôsobilosť odporcu plnenie poskytnúť. Ak pohľadávka, ktorá spĺňa predpoklady aj na to, aby bola kvalifikovaná ako vyživovacia povinnosť podľa nariadenia o vyživovacej povinnosti, v dôsledku prejde zo zákona na tretiu osobu, nestráca tým povahu pohľadávky vyplývajúcej z právnych predpisov o výživnom [omissis].
- 21 2. V prípadoch, v ktorých sa nariadenie o vyživovacej povinnosti uplatňuje na regres výživného, môže verejný orgán nepochybne môže podľa článku 3 písm. a) nariadenia o vyživovacej povinnosti uplatňovať svoj regresný nárok v mieste obvyklého pobytu osoby s vyživovacou povinnosťou. Doteraz nebolo vyjasnené, či článok 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti umožňuje verejným orgánom uplatniť svoj regresný nárok na výživné aj na súde v mieste obvyklého pobytu osoby pôvodne oprávnenej na výživné.
- 22 a) Časť literatúry v nemecky hovoriacich krajinách toto odmieta. V rozsudku vo veci Blijdenstein judikatúra Európskeho súdneho dvora pre systém Brusel I vyjasnila, že verejný orgán, ktorý proti osobe s vyživovacou povinnosťou podáva regresnú žalobu, sa voči nej nenachádza v znevýhodnenom postavení, a preto nemožno tvrdiť, že by povinnému malo byť odopreté právo dovolať sa súdnej príslušnosti v mieste jeho obvyklého pobytu. Túto judikatúru treba uplatniť

na nariadenie o vyživovacej povinnosti, čo vyplýva z odôvodnenia 14 a článku 64 ods. 1 nariadenia o vyživovacej povinnosti, keďže na týchto miestach sa pojem „oprávnená osoba“ (článok 2 ods. 1 bod 10 nariadenia o vyživovacej povinnosti) vzťahuje na verejné orgány len vo vzťahu k uznaniu, vyhláseniu vykonateľnosti a výkonu rozhodnutia, nie však vo vzťahu k pravidlám o súdnej právomoci [omissis].

- 23 Odlišný názor, ku ktorému sa vo svojom napadnutom rozhodnutí pripojil aj Oberlandesgericht (vyšší krajský súd), poukazuje najmä na to, že príslušnosť na mieste obvyklého pobytu oprávneného podľa nariadenia o vyživovacej povinnosti už nepredstavuje výnimku odrážajúcu potreby ekonomicky slabšej strany, ale že základom ideovej koncepcie článku 3 nariadenia o vyživovacej povinnosti sú rovnocenné všeobecné príslušnosti. Aplikovanie článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti na regresnú žalobu o výživnom vznesenú zo strany štátnych orgánov podporuje účinné vymożenie nároku na výživné, ktorý prešiel na tento orgán, a zabraňuje tomu, aby bol dlžník výživného žijúci v zahraničí nespravodlivo zvýhodnený [omissis].
- 24 b) Senát sa prikláňa k tomuto druhému názoru.
- 25 Článok 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti sa má podľa judikatúry Európskeho súdneho dvora vykladať v intenciách nariadenia autonómne z hľadiska jeho cieľa a systému, ktorého je súčasťou (pozri rozsudok SDEÚ z 18. decembra 2014 – vec C-400/13 a C-408/13 – [omissis] bod 25 – Sanders a Huber). Na základe toho senát vzal do úvahy nasledovné:
- 26 aa) Najskôr treba poukázať na to, že nariadenie sa nevyjadruje k otázke, či sa verejný orgán ako žalobca v rámci regresu výživného môže odvolávať na súdnu právomoc podľa miesta obvyklého pobytu oprávnenej osoby podľa článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti.
- 27 Podľa zákonnej definície v článku 2 ods. 1 bode 10 nariadenia o vyživovacej povinnosti sa za oprávnenú osobu môže považovať len fyzická osoba, nie však verejný orgán uplatňujúci regres. Podľa článku 64 ods. 1 nariadenia o vyživovacej povinnosti sa verejné orgány považujú za rovnocenné oprávneným osobám na účely žiadosti o uznanie a vyhlásenie vykonateľnosti alebo o výkon rozhodnutí. Ako je objasnené v odôvodnení 14, bez osobitnej úpravy v článku 64 ods. 1 nariadenia o vyživovacej povinnosti by verejné orgány nemali oprávnenie podávať návrhy na uznanie alebo vyhlásenie vykonateľnosti, ktoré im toto ustanovenie priznáva. Nariadenie o vyživovacej povinnosti neobsahuje právnu úpravu zodpovedajúcu článku 64 ods. 1 nariadenia vo vzťahu ku konaniu vo veci samej. Z toho však pre systém súdnej príslušnosti nariadenia vyplýva najskôr len to, že verejný orgán nemožno považovať za „oprávnenú osobu“ v zmysle článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti a tým ani nie je oprávnený dovolávať sa súdnej príslušnosti v mieste svojho obvyklého pobytu – teda napríklad v sídle úradu. To, či sa verejný orgán môže odvolávať na súdnu príslušnosť v mieste obvyklého pobytu pôvodne oprávneného, je však iná otázka.

- 28 bb) Senát nestráca zo zreteľa, že staršia judikatúra Súdneho dvora Európskej únie vo veciach právomoci vo veciach výživného je naďalej relevantná aj pre skúmanie príslušných ustanovení nariadenia o vyživovacej povinnosti v tej miere, pretože právna úprava právomoci v nariadení o vyživovacej povinnosti nahradila príslušné ustanovenia Bruselského dohovoru a nariadenia Brusel I (pozri rozsudok SDEÚ z 18. decembra 2014 – vec C-400/13 a C-408/13 – [omissis] bod 23 – Sanders a Huber).
- 29 Európsky súdny dvor vo vzťahu k článku 5 ods. 2 Bruselského dohovoru rozhodol, že verejný orgán sa so svojou regresnou žalobou nemôže odvolávať na súdnu právomoc v mieste bydliska alebo obvyklého pobytu osoby oprávnenej na výživné. Európsky súdny dvor toto rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa systematiky Bruselského dohovoru príslušnosť súdov v mieste bydliska žalovaného (článok 2 Bruselského dohovoru) predstavuje všeobecnú zásadu, zatiaľ čo osobitné pravidlá o právomoci, ktoré sa od tejto všeobecnej zásady odchyľujú – najmä článok 5 ods. 2 Bruselského dohovoru – nemožno vykladať rozširujúcim spôsobom, a to najmä z toho dôvodu, že Bruselský dohovor vo všeobecnosti odmieta právomoc súdov v mieste pobytu žalobcu (pozri rozsudok SDEÚ z 15. januára 2004 – vec C-433/01 – Zb. 2004 I-981, bod 25 – Blijdenstein; pozri tiež rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 27. septembra 1988 – vec 189/87 – Zb. 1988, 5565 bod 19 – Kalfelis). Účelom výnimky stanovenej v článku 5 ods. 2 Bruselského dohovoru je ponúknuť osobe uplatňujúcej nárok o výživné, ktorá sa v takomto konaní považuje za slabšiu stranu, alternatívny základ príslušnosti. Tento špecifický účel má prednosť pred účelom, ktorý sleduje pravidlo stanovené v článku 2 Bruselského dohovoru a ktorý spočíva ochrane žalovaného, proti ktorému smeruje žaloba a ktorého preto treba vo všeobecnosti považovať za slabšiu stranu (pozri rozsudky SDEÚ z 15. januára 2004 – vec C-433/01 – Zb. 2004 I-981, bod 29 – Blijdenstein a z 20. marca 1997 – vec C-295/95 – Zb. 1997, I-1683, bod 19 – Farrell). Verejný orgán, ktorý podáva regresnú žalobu proti osobe, ktorá má vyživovaciu povinnosť, sa však voči nej nenachádza v znevýhodnenom postavení. Okrem toho oprávnený na výživné, ktorého potreby pokryli plnenia tohto verejného orgánu, už nie je v ťažkej finančnej situácii. Okrem toho súdy v mieste bydliska žalovaného majú najlepšie možnosti posúdiť jeho finančné prostriedky (pozri rozsudok SDEÚ z 15. januára 2004 – vec C-433/01 – Zb. 2004 I-981, body 30 a nasl. – Blijdenstein).
- 30 cc) Na druhej strane generálny advokát už vo svojich návrhoch v prípade „Sanders a Huber“ zdôraznil, že zásady stanovené v judikatúre k Bruselskému dohovoru a nariadeniu Brusel I nemožno mechanicky preniesť na výklad predpisov o príslušnosti v nariadení o vyživovacej povinnosti (pozri návrhy generálneho advokáta Jääskinena zo 4. septembra 2014 vo veci C-400/13 a C-408/13, Sanders a Huber, [omissis], body 37 a nasl.). Podľa názoru senátu už nemožno na účely výkladu článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti vychádzať najmä zo systematických a teleologických úvah, ktoré v tom čase viedli Európsky súdny dvor k tomu, že sa článok 5 ods. 2 Bruselského dohovoru na regresné žaloby verejných orgánov neuplatní.

- 31 (1) Z dôvodov príslušnosti uvedených v článku 3 nariadenia o vyživovacej povinnosti nevyplýva medzi jednotlivými súdnymi príslušnosťami žiaden vzťah pravidla a výnimky. Na rozdiel od systému Brusel I nie je súdna príslušnosť v mieste obvyklého pobytu oprávneného na výživné konštruovaná ako osobitná súdna príslušnosť, ale ako alternatívna všeobecná súdna príslušnosť.
- 32 (2) Je pravda, že príslušnosť súdov v mieste obvyklého pobytu oprávneného na výživné má aj za platnosti nariadenia o vyživovacej povinnosti naďalej slúžiť osobitnej ochrane oprávnenej osoby ako typicky slabšej strany v konaní o výživnom (rozsudok SDEÚ z 18. decembra 2014 – vec C-400/13 a C-408/13 – [omissis] bod 28 – Sanders a Huber). Tento účel právnej úpravy však nie je jediným účelom predpisu o príslušnosti článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti. Príslušnosť súdu v mieste obvyklého pobytu oprávneného na výživné je jednak spravidla vhodná na to, aby zabezpečila súbeh medzi príslušnosťou súdu a rozhodným hmotným právom. Súd v mieste bydliska oprávneného na výživné majú z dôvodu svojej blízkosti k veci najlepšie možnosti zistiť životné potreby oprávneného na výživné a jeho odkázanosť na výživné (pozri Jenardova správa o Bruselskom dohovore Ú. v. ES č. C 59 z 5. marca 1979, s. 1, 25; odvolávajú sa na ňu aj rozsudky SDEÚ z 18. decembra 2014 – vec C-400/13 a C-408/13 – [omissis] bod 34 – Sanders a Huber a z 20. marca 1997 – vec C-295/95 – zb. 1997, I-1683, body 24 a nasl. – Farrell). Ak by zákonodarca v týchto ďalších cieľoch právnej úpravy videl iba nepodstatné vedľajšie účely, ktoré iba posilňujú primárny účel ochrany potenciálne znevýhodnenej procesnej strany, pripustil by súdnu príslušnosť v mieste obvyklého pobytu oprávneného na výživné dôsledne len pre žaloby oprávneného na výživné. Podľa jednoznačného znenia normy však táto súdna príslušnosť obstoí nezávisle od toho, či oprávnený na výživné žaluje sám alebo či je žalovaný osobou, ktorá má vyživovaciu povinnosť – napríklad (negatívnu) určovacou žalobou popierajúcou jeho vyživovaciu povinnosť.
- 33 dd) Senát vidí oporu pre ním uprednostňovaný právny názor aj v komparatívnom pohľade na Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny z 23. novembra 2007 (ďalej len „Haagsky dohovor“).
- 34 (1) Článok 36 ods. 1 Haagskeho dohovoru ustanovuje, že verejné orgány ako navrhovatelia sa v rámci právnej pomoci majú považovať za „oprávnených“ len vo vzťahu k uznaniu a výkonu [článok 10 ods. 1 písm. a) a b) Haagskeho dohovoru], nie však vo vzťahu k vydaniu rozhodnutia [článok 10 ods. 1 písm. c) Haagskeho dohovoru]. To má za následok, že verejné orgány nemôžu pre konanie vo veci samej v mieste obvyklého pobytu osoby, ktorá má vyživovaciu povinnosť, v zásade žiadnu pomoc ústredných orgánov iného zmluvného štátu. Pri diskusiách o znení Haagskeho dohovoru sa toto obmedzenie javilo ako dôvodné, pretože verejné orgány budú rozhodnutia vo veci samej typicky vydávať vo vlastnej krajine – s následným uznaním a výkonom rozhodnutia v inom zmluvnom štáte (pozri Borräs/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance bod 591, dostupné na www.hcch.net). Z toho možno podľa názoru senátu vyvodit', že pri

rozprave o Haagskom dohovore sa akoby samozrejme vychádzalo z oprávnenia verejných orgánov uplatniť nárok na výživné, ktorý na nich prešiel, na príslušnom súde oprávneného na výživné odkázaného na pomoc. Európska únia sa podieľala na vypracovaní Haagskeho dohovoru. Už len preto sa javí ako pravdepodobné, že zákonodarca Únie, ktorý ustanovením článku 64 ods. 1 nariadenia o vyživovacej povinnosti vytvoril predpis v podstate obsahovo zhodný s článkom 36 ods. 1 Haagskeho dohovoru, mohol byť vedený porovnateľnými predstavami.

- 35 (2) Podľa článku 20 ods. 1 písm. c) Haagskeho dohovoru sa rozhodnutie vydané v jednom zmluvnom štáte („štát pôvodu“) uzná a vykoná v inom zmluvnom štáte, ak oprávnený mal v čase začatia konania obvyklý pobyt v štáte pôvodu. Ak zmluvný štát v tejto súvislosti uplatní výhradu (článok 20 ods. 2 Haagskeho dohovoru) a má povinný má v tomto štáte obvyklý pobyt, prijme musí tento štát všetky vhodné opatrenia na vydanie rozhodnutia v prospech oprávneného. V tejto súvislosti sa podľa článku 36 ods. 1 v spojení s článkom 20 ods. 4 Haagskeho dohovoru v konaní o vydanie rozhodnutia o výživnom výnimočne považujú za „oprávnených“ aj verejné orgány, takže aj ony môžu žiadať podporu zo strany úradov štátu, ktorý uplatnil výhradu (pozri Borrás/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, bod 590, dostupné na www.hcch.net). Z toho *a contrario* logicky vyplýva, že zmluvné štáty Haagskeho dohovoru – pokiaľ neuplatnili výhradu podľa článku 20 ods. 2 Haagskeho dohovoru – sú povinné uznať rozhodnutia o výživnom vydané inými zmluvnými štátmi, ktoré verejné orgány získali od súdu na mieste obvyklého pobytu osoby pôvodne oprávnenej na výživné.
- 36 Rozhodnutie Rady z 9. júna 2011 o schválení Haagskeho dohovoru z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny v mene Európskej únie (Ú. v. EÚ L 192, 2011, s. 39 a nasl.) vo vzťahu k verejným orgánom neobsahuje vyhlásenie výhrady podľa článku 20 ods. 2 Haagskeho dohovoru, takže povinnosť členských štátov Európskej únie uznať rozhodnutie iných zmluvných štátov Haagskeho dohovoru spadajúce pod článok 20 [ods. 1] písm. c) Haagskeho dohovoru sa vzťahuje aj na také rozhodnutia, ktoré boli vydané v konaní vo veci samej v prospech verejných orgánov v mieste obvyklého pobytu oprávneného na výživné. Aj s prihliadnutím na vyššie uvedené nie je zrejmé, prečo by sa nemohli verejné orgány v rámci Európskej únie dovoľávať príslušnosti v mieste obvyklého pobytu osoby oprávnenej na výživné.
- 37 3. Celkovo vzaté však nemožno z doterajšej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie jednoznačne vyvodiť správny výklad článku 3 písm. b) nariadenia o vyživovacej povinnosti. Oveľa viac pretrvávajú pri výklade predpisu dôvodné pochybnosti.

[omissis]